

Historik finntorpet ”Grängs Petters” och norra täppan Jordbärsfallet

Husgrund och spisiröse efter bostadshuset.

Johan ”Jan” Nilsson f 1812, son till Nils Ersson f 1779 vid gården ”Lars Johans”, blev gift 1836 med **Johanna Larsdotter** f 1819 i Sigfridstorp (Siipin torppa).

Hustru Johannas föräldrar var Lars Pålsson Vilhuinen f 1795 i Digerliden (Vilhula), gift med Maja Nilsdotter f 1796 i Tyn, Säfsnäs, vars far var ”Ty Jan” f 1728 i Tybyn.

Barn:	Anna Lisa	f 1837	Lars	f 1848	till Rovfallet 1869
	Maja Stina	f 1841 d 1878	Johanna	f 1851	till W.Fernebo 1877
	Lars Johan	f 1843 d 1843	Magnus	f 1855	d 1857
	Johan	f 1844	Carl Erik	f 1858	d 1858 Tvilling
	Lars	f 1847 d 1847	Clara	f 1858	Tvilling

Fyra första barnen födda i Sigfridstorp och de övriga i Jordbärsfallet. Familjen var först bosatta i Sigfridstorp. De kom till Jordbärsfallet 1845 och bosatte sig här vid ”Grängs-Petters”.

Jan Nilsson dog 1864 och änkan Johanna Larsdotter gifte om sig 1874, med **Johan Jansson Hübbert** f 1816 från Flatberget. De var bosatta i Flatberget men efter endast ett års äktenskap så dog Johan 1875 och Johanna flyttade då tillbaka till Jordbärsfallet. Hon dog 1893. Johan Jansson Hübbert var född i Annefors i Säfsnäs och son till Hammarsmeden Johan Hübbert och Anna Stina Bork i Flatberget.

Nås Tingslags Häradsrätt, bouppteckning 26 Maj 1865, efter Jan Nilsson på ”Jolbergsfallet”.

Åbyggnader och Vattenverk: 1 Rökstuga – 1 Fähus – 1 Foderlada – 1 Stenvalvad Källare – 1 påbörjad Hus - 6/95 delar i Rösjöqvarn.

Kreatur: 2 Kor – 3 Får – 3 Getter.

Dottern **Anna Lisa Jansdotter** f 1837 blev gift 1859 med **Erik Mathias Matsson** f 1835 i Stackberget, Säfsnäs. De fick fem barn varav två födda i Jordbärsfallet: Charlotta f 1859 och Erik Vilhelm f 1861. Familjen flyttade till Kölarsåsen 1862.

Erik Mathias drunknade i sjön Närsen 1868 och änkan Anna Lisa dog 1890.

Dottern **Maja Stina Jansdotter** f 1841, flyttade till Åmots Bruksgård där hon arbetade som piga 1861-1863. Hon fick sonen Lars Edvin Jägerkvist f 1866, fader okänd. Lars Edvin finns noterad i födelseboken både i Säfsen och Nås. Dopvittnen var P.J. Hellsing och hustrun Clara Ersdotter från Rösjön, samt drängen Lars Jansson från Jordbärsfallet och pigan Lena Cajsa Matsdotter från Ödeby. När Maja-Stina avlider 1878 i lungsot, står hon som ogift och ende efterlevande var sonen som då var 12 år. 1884 flyttade Lars Edvin till Annefors där han arbetade som dräng och 1890 kom han till St. Tuna där han arbetade som skräddare. Han blev gift 1891 med Anna Elisabeth Resare f 1858 i Tyfors. De fick barnen Sara Elisabet f 1893, Arvid Teodor f 1897 samt Valborg Maria f 1901. Lars Edvin dog 1927 och änkan Anna Elisabeth 1953.

Sonen **Johan Jansson** f 1844 i Sigfridstorp, blev gift 1892 med **Anna-Lisa Jansdotter** f 1855 i Örskogen, Järna. Johan och familjen var bosatt vid gården Janzéns i Jordbärsfallet.

Sonen **Lars Jansson** f 1848 flyttade 1869 till Rovfallet och 1870 blev han gift med **Dansar Lena Magnusdotter** f 1837 i Brindoset, Äppelbo. Hon hade tidigare dottern Matilda f 1864. De bosatte sig i Tyn och här noterar vi att han lagt till Bergqvist i efternamnet. Gemensamma barn: Lars Emil 1873 och Magnus 1874. Lena var syster till nedanstående Dansar Johan f 1841. Dansar Lena Magnusdotter dog i Jordbärsfallet i barnsängsfeber 1875-06-18 samma dag som dottern Johanna föddes. Johanna levde endast till 25 augusti 1875.

Änklingen Lars blev omgift 1881 med **Lovisa Larsdotter** f 1850 i Granberget, Gustav Adolf. Efter giftermålet var de bosatta i Rösjön, därefter i Leijen där Lars arbetade som skomakare. De fick fem barn. Lars Jansson Bergqvist dog 1916 och hustrun Lovisa 1917, båda i Frösaråsen.

Sara Lisa Nilsson f 1854, Jordbärsfallet (dotter till Nils Nilsson f 1815).

Gift 23/6 1873 med **Dansar Johan Magnusson** f 1841 i Ärtberget, Äppelbo.

Sara Lisa föder en dödfödd dotter 16 juli 1873 och avlider i barnsängsfeber 18 augusti 1873.

År 1877 gifter sig änklingen **Dansar Johan** med **Clara Jansdotter** f 1858 (dotter till Jan Nilsson). Clara var alltså kusin till Dansar Johans 1:a hustru Sara-Lisa.

År 1890 flyttar hela familjen till Skansbacken Södra, Nås, sedan till Haga i Nås 1912.

Deras barn:

Lars Johan	f 1877	tog namnet Törnkvist. Skräddare i Söderbärke.
Anna Matilda	f 1880	en dotter Edit Elisabeth f 1899.
Maria Charlotta	f 1883	en son Ernst f 1901. Flyttade till By förs. 1901.
Karl Arvid	f 1885	till Skansbacken, Nås, d 1913 självmord, hängning.
Emil	f 1888	d 1913 i lungsot.
Elin	f 1890	d 1915 i By förs. genom självmord, drunkning.
Ida	f 1894	gift 1919 till Ramnäs.
Lars August	f 1896	
Johanna	f 1899	d 1916 i lungsot.
Gustaf Herman	f 1902	d 1903.

Dansar Johan Magnusson dog 1919, genom hängning och hans änka Clara dog 1936.

Dansar Johans syster **Lisa Cajsa Dansare** f 1849 i Ärtberget, Äppelbo, kommer till Jordbärsfallet som piga till familjen Paulus Henricsson år 1873. Syskonen hade tidigare arbetat som dräng och piga hos Kristoffer Larsson i Tyn, Säfsnäs. Lisa Cajsa var frigiven från Örebro Läns cellfängelse, efter ett års straffarbete. Hon blev dömd av Svea Hovrätt 1872-10-31 för brottet ”fosters läggande å lönn”.

”Som uppsåt räknades att kvinnan dolt graviditeten, fött i avskildhet och gömt det döda barnet. Hittades inte någon kropp, men det kunde slås fast att kvinnan genomgått en förlossning, kallades brottet ”fosters läggande å lönn” och domen blev fängelse.

Namnet ”Grängs Petters” härrör från:

Grängs Petter Persson kom till Flaten, Nås församling, 1879 från Rosahöjden i Säfsnäs. Han var född 1851 i Skattlösberg och hans far var Petter Matsson f 1814 i Säfsbyn och mor var Maja Danielsdotter f 1821 i Skattlösberg, Grangärde.

Grängs Petter dömdes 1881 för inbrott, till 1 år och 8 mån. fängelse samt 3 års förlust av medborgerligt förtroende. *

*Förlust av medborgerligt förtroende var en påföljd för vissa brott.

Enligt 1864 års strafflag så innebar detta att man inte längre åtnjöt samballets aktning ej heller en del rättigheter och förmåner bl.a allmän och kommunal rösträtt.

Han vistades ofta borta för att arbeta som dräng på olika gårdar, men 1891 är han åter skriven i Flaten och därefter i Jordbärsfallet 1895.

År 1905, blev Grängs Petter gift med **Christina Karolina Kejsare** f 1856 i Lonhöjden, Rämnen, Värmland. Hon hade sedan tidigare sonen Karl Oskar Kejsare f 1893 i Ockelbo. Karl Oskar bytte namn till Hillgren. Han arbetade en tid som gruvarbetare i Grängesberg. Christina Karolinas moder var Maria Matsdotter Kejsare f 1820, troligen Kejsarberget i Tyngsjö, Malung. Fadern var okänd.

Se mer om Kejsarsläkten i boken *”Gårdar och folk på Malungs Finnmark”* sid. 324.

En del av husknuten från stolpboden, vilar på grundstenen.

Bostadshuset på gården brann omkring 1900. Petter och Christina bodde då en tid i en stolpbod ”Petters bod” tills de emigrerade till N. Amerika 1905.

Några bilder på kartlagda lämningar vid Grängs Petters

Här ser man spår efter den plats där stolpboden stod.

Stor inrasad jordkällare.

Täppan norr om Grängs Petters

Äldre stig (hålväg) som passerar Grängs Petters ägor, på östra sidan om täppan i norr.

Två foton som visar väg genom täppan samt en raserad stenmur, efter skogsmaskiner från tidigare avverkning.

Stenmuren på östra sidan av täppan.

Stenmuren på västra och norra sidan om täppan.

Från nordöstra delen av områdets ytterkant möts vi av denna vackra vy över Rösjön.